
Eltávozott körünkől, ki komolyan vette hivatását: az oktatást és a munka világa kutatását – Emlékezés Kenderes György egyetemi docensre

Prugberger Tamás*

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2023.1.171>

Amikor 1988 szeptemberében a Miskolci Egyetem pár éve megalapított jogi karának újdonsült munka-, és agrárjogi tanszékének az élére kerültem, az első nap talákoztam egy fiatal, élénk észjárású fiatalemberrel, aki a munkajog oktatásában közvetlen munkatársam lett. Olyannak ismertem meg, aki nemcsak az általa is előadott tantárgy anyagát ismerte jól, hanem a mögötte meghúzódó háttéranyagot, a polgári jogot is. Ahhoz pedig, hogy valaki a polgári jog kötelmi joga különös részének mélyreható ismerője és gazdasági összefüggéseinek megértője legyen – ami elengedhetetlen a munkajog szempontjából –, a makroökonómiát is jól kell, hogy ismerje. Mindezek ismeretében Kenderes György jártas volt.

Az ELTE Állam és Jogtudományi Karán az állam-, és jogtudományt kitüntetéssel sajátította el és ezért „summa cum laude” avatta az egyeteme doktorrá, majd még négy szemeszteren keresztül elsajátította a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen az államháztartástan, a makro-, valamint a mikroökonómia leglényegesebb ismereteit, amelyeket az oktatásban sikeresen hasznosított. Kenderes György ugyanis már a kar megalapításakor, jogi diplomájának megszerzést követően egy évvel, 1981-ben a jogi kar intézetként történt megalapítása évében kapott tanársegédi kinevezést azzal, hogy addig a két évig, amíg a polgári jog, majd pedig a munkajog oktatására sor nem kerül, a politikai gazdaságtant oktassa. Amikor a Civilisztikai Intézet 1983-ban megalakult Novotni Zoltán professzor vezetésével, Kenderes a polgári jogi oktatásban működött közre egy éven keresztül. A következő évben indult be a munkajog és az agrárjog oktatása Hegedűs István egyetemi docens, későbbi professzor vezetésével, ahol kezdetben agrárjogot is oktatnia kellett. Bár érdeklődése már akkor is a munkajog irányában jelentkezett, azonban az agrárium területére is volt rálátása, tekintve, hogy jogi diplomájának megszerzését

---

* Professor emeritus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete.

követően egy éven keresztül Gödöllőn egy mezőgazdasági kutatóintézet jogi ügyeit intézte főelőadóként és besegített a Gödöllői Agrártudományi Egyetem jogi tanszékén a jogi alapismeretek oktatásába is.

Azon kívül, hogy Kenderes György alapító tagjaként a kar doaneként magas színvonalon, mindig felkészülten tartotta meg előadásait és vezette a szemináriumokat, tudományos téren is maradandót alkotott. Első írása 1980-ban jelent meg az agrár-ipari integrációról, mely politikai gazdaságtani természetű volt. Ezt követően az 1980-as évtized első felében elsősorban a vállalati innovációs rendszerekről közölt figyelemre méltó javaslatokat tartalmazó magas színvonalú írásokat, majd a mezőgazdasági termelési rendszerekről és a mezőgazdasági termékforgalmazásról, továbbá a szövetkezeti társaságokról és a szövetkezeti alapítványokról. Ebbe a körbe tartoznak azok az írásai, amelyek a mezőgazdasági termékértékesítésről, a gazdasági reformról, továbbá a társasági törvény előkészületeiről szólnak. Munkái már az 1980-as évek közepén nemcsak a Borsodi Szemlében, hanem a Jogtudományi Közönyben is megjelentek. Eme évtized második felében szerzőtársa egyes témákat és fejezeteket érintően a Hegedűs István által szerkesztett munkajogi tankönyvnek és a polgári jogi tankönyv kötetmi joga különös részének.

Amikor 1988 szeptemberében átvettem a munka-, és agrárjogi tanszék vezetését a professzori kinevezéssel a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre távozott Hegedűs Istvántól, tudományos vezetője is lettem Kenderes Györgynek, akinek még nem voltak határozott elképzelései, hogy az oktatás mellett milyen irányban végezzen tudományos kutatásokat és azokat miként tegye közzé. Kenderessel megosztottuk az oktatást. Őt tárgyvezető helyettesnek jelöltem ki, azzal, hogy célzatosan a munkajognak a polgári joggal fennálló kapcsolatát, a munkaszerződés és a munkaviszony tartalmát fogja elsődlegesen kutatni, de foglalkozni fog még a közszolgálattal és a kollektív munkajog egyes meghatározó intézményeivel is. Akkor még az volt a megítélésem szerinti helytelen szokás, hogy minden oktató a maga jogági területéről szűken csak egyes intézményeket a többi kollegájával felosztva kutat és az így kiválasztott területet oktatja. Ennek komoly hátránya az összefüggések izolált elkendőzése volt. Kenderes György eme oktatási és kutatási irányvonallal való szakításban partnerem lett és vállalta emiatt a kritikát az ELTE akkori munkajogi tanszékének és a CEU munkajogi tárgyvezetőjének, Lehoczky-Kollonai Csilla docensasszonyától.

A munkajog nappali szakos oktatását a megállapodásunknak megfelelően megbeszéltük úgy, hogy mindketten a teljes anyagot adjuk le, én az Európai Unió és a tagállamok jogával történő jogdogmatikai kitekintéssel, ő pedig részletesen a tételes hazai jogra történő összpontosítással. Ez a megoldás olyannyira működött, hogy a pár évvel a tanszékre később jött Rácz Zoltánnal is hasonlóként alakult ki a levelező oktatás a munkajog területén.

Azzal, hogy Kenderes Györgynek nemcsak tanszéki, hanem témavezetői felettesévé váltam, módomban volt lemérni oktatói és tudományos fejlődését. Közel huszonöt doktorjelölt írta meg nálam doktori értekezését és valamennyi tudományos és egyetemi oktatói pályán maradt. Mindegyikükéhez hasonlóan Kenderes György is azt a területet választotta kutatása tárgyául, ami egyéniségének és érdeklődési

körének legjobban megfelelt. Kenderes mind az oktatásban mind a tudományos kutatásban széles területet fogott át és amit mind a két területen átfogott, kiváló felkészültséggel, magas színvonalon valósított meg szóban és írásban egyaránt. Mintegy kétszáz művet átfogó publikációs listájából kitűnik, hogy kutatásának központi témája a munkaszerződés és a munkajogi felelősség tana volt. A munkaszerződéssel összefüggésben azonban vizsgálta egészen részletekbe menően a munkajogi felelősséget, annak kártérítési és fegyelmi felelősségi oldalát a munkajogra és a közszolgálati jogra kiterjesztve egyaránt. Behatóan foglalkozott a munkajog és a közszolgálati jog viszonyával, kimutatva a felesleges átfedéseket, a közszolgálati jogon belül pedig kritikailag a közalkalmazotti-köztisztviselői megkettőzés fonákságával. Több tanulmányában helytálló kritikával foglalt állás a munkaszerződés érvénytelenné válásának jogi szabályozásbeli problémáival, az atipikus munkaviszonyokkal, ott is különösen a vezető alkalmazotti jogviszonnyal, a távmunkával, valamint a munkaerő kölcsönzéssel. Ő is csatlakozott ahhoz az irányvonalhoz, mely szerint a munkajog a polgári jog része és ezért az újonnan készülő Ptk.-ban szabályozni kellene.

Az ezredfordulót közező első évekre szinte feldolgozta kritikai állásfoglalásokkal fűszerezve az individuális munkajog szinte teljes egészét, annak valamennyi intézményét kapcsolatba hozva a polgári jog hasonló intézményeivel. Így született meg 2007-re az a kiváló monográfiája, amelyet a „A munkajog hazai szabályozásának alapkérdései”-ről írt, és amely a Novotni Kiadó gondozásában jelent meg. Ez a szakmai körök által országosan nagyra értékelt munkáját védte meg „summa cum laude” minősítéssel doktori értekezésként a kiadását megelőzően. Ezt követően érdeklődési körébe bekerült a kollektív munkajog is, amelyet anélkül, hogy ezt megelőzően kutatta volna, az oktatásban alapos felkészültséggel oktatta. Ennek is volt köszönhető, hogy a kollektív munkajog témaköréből részben önállóan, részben Rácz Zoltánnal és velem együtt a kollektív munkajog egyes intézményeiről is színvonalas tanulmányokat tett közzé. Különösképpen foglalkoztatta őt a kollektív munkajog témakörén belül a szakszervezeti jogosultságok témaköre, valamint a munkaküzdőjoga. Mindezek alapján munka és közszolgálati jogi kutatásainak szintéziseként társult hozzám egyenrangú szerzőtársként ugyancsak a Novotni Kiadó gondozásában „A munka-, és közszolgálati jog intézményrendszerének kritikai és összehasonlító jogi elemzése” címen megjelent monográfiához, amely egyúttal tankönyvként szolgált a Miskolci Egyetem jogi karán. Ezért is adtuk ki újból az új Munka Törvénykönyvének 2012-ben történt hatályba lépést követően átdolgozva újból, amelynek átdolgozásában harmadik társszerzőként már közreműködött fiatal tanársegédként Mélypataki Gábor, aki most lett egyetemi docens. Kiváló oktató és tudományos munkásságát nagyban elősegítette, hogy az általa oktatott és kutatott jogterületen belül ügyvédi gyakorlatot folytatott és így az élő bírói joggyakorlatot is fel tudta dolgozni kritikailag munkáiban és életszerűvé tudta tenni tantárgya oktatását a hallgatók számára.

Tudományos és oktatói munkássága egyedülállóan magas színvonalú volt egészen 2020-ig, amíg a Covid meg nem jelent. Ekkor jelent meg utolsó munkája is. A bezártság nem tett jót neki. Habilitálni is szeretett volna, de már nem volt ereje hozzá. Szerettem volna elérni, hogy egyetemi tanári címmel honorálja az egyetem a

kiemelkedő oktatói és tudományos munkásságát, amellyel a kar hírnevét erősítette. Hirtelen bekövetkezett halála azonban ezt már nem tette lehetővé. A Covid miatti egy éves vesztegzár és online oktatás után, amikor már ismét jelenléti formában lehetett oktatni, kezdtük folytatni az oktatást úgy, miként azt korábban tettük. Én az európai és a tagállami összehasonlítással prelegáltam, ő a magyarral. Egészségi állapota azonban folyamatosan romlott, ami miatt 2022-ben kérte nyugdíjaztatását. Nyugdíjasként elzárkózva mindenkitől sajnos csupán fél évet élt. Többen panaszkodtak, hogy nem veszi fel nekik a telefont. Nekem mindig felvette. Kritikus elme volt. Sokszor kíméletlen őszinteséggel tett bírálatokat és legtöbbször neki volt igaza. Ezért egyetemi kollegái nem sértődtek meg rá igazán. Már csak azért sem, mert mihelyt lehiggadt azonnal elnézést kért. Nem lehetett rá haragudni, mert csupa szív volt és segítőkész. Halálhírét a szakma, bele értve magamat is megdöbbenéssel fogadta. Nehéz volt a ravatalnál elmondott sírbeszéddel elbúcsúznom tőle mindnyájunk nevében.

Gyuri! Életművedet megőrizzük és merítünk belőle, míg élünk.
Legyen Néked könnyű a föld! Liber Amicus Georg –Vale!
